

Terveysneuvonnan hyvät käytännöt ja haasteet

Tavoitteena toiminnan kattavuus ja laatu

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Terveysneuvonnan lähtökohtia...

- Tartuntatautien ennaltaehkäisy on kansanterveydellisesti, taloudellisesti ja inhimillisesti järkevää
- Vuonna 2004 tartuntatautiasetus ->toiminnalle virallinen asema
- Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista 146/2017:
- 6 § Kunnan tehtävät: Tartuntatautien torjunnasta vastaavan kunnallisen toimielimen ja kunnan tartuntataudeista vastaavan lääkärin on:
  - 1) huolehdittava tartuntatautien ehkäisyyn liittyvästä **terveysneuvonnasta**;
  - 2) huolehdittava suonensisäisesti huumeita käyttävien **käyttövälineiden vaihtamisesta** tartuntatautien torjunnan edellyttämän tarpeen mukaan.

...Terveysneuvonnan lähtökohtia

- Suomi on sitoutunut haittoja vähentäviin toimiin
- Haittojen vähentäminen tartuntatauteja laajemmin, sekä politiikan että käytännön tasolla
- Huumausainestrategia 1997 ja sitä seuraavat Valtioneuvoston periaatepäätökset huumausainepolitiikasta, uusin 2016-2019
- Suomen huumausainepolitiikan tavoitteena on huumausaineiden käytön ja levittämisen ehkäiseminen siten, että niiden käytöstä ja torjunnasta aiheutuvat **taloudelliset, terveydelliset ja sosiaaliset haitat ja kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi**
- EU:n huumausainestrategia 2013-2020, uusin toimintasuunnitelma 2017-2020

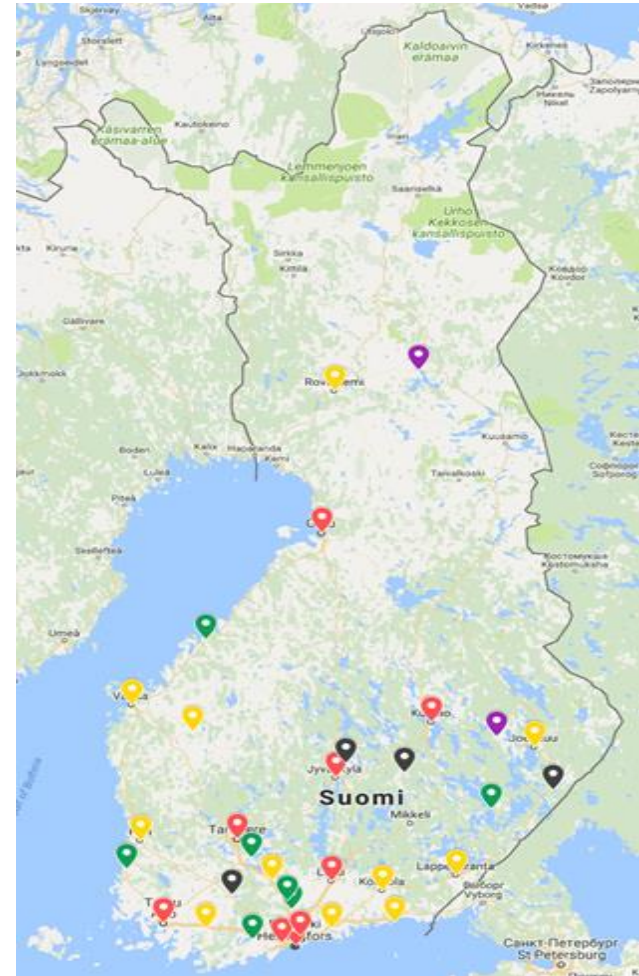
Terveysneuvontatoiminta on taloudellisesti järkevää

- Hiv:n hoito- ja tutkimuskustannukset 20 000 euroa vuodessa
- Hiv:n elinikäinen hoito **500 000 euroa**
- Esimerkiksi Virossa jo noin 10 000 hiv-tartuntaa ->hoito ja ehkäisy kallista ja vaikeaa
- C-hepatiitin lääkehoito kertahoitona **35 000-50 000 euroa**
- Maksansiirto **100 000 euroa**
- Verisuonivaurioiden hoidon kustannukset?
- Tehohoidon vuorokausihinta?
- Terveysneuvontapisteiden budjetit riittäviä?

Terveysneuvontapisteet

- Terveysneuvontapisteitä noin 40, alle 20 kaupunkia
- Käyntejä 90 000 vuodessa
- Vuonna 2015 annettiin yli 5,2 miljoonaa ruiskua ja neulaa
- PK-seudulla noin 3 miljoonaa
- Apteekeista myydään vuosittain noin 500 000 ruiskua ja neulaa
- Palveluiden saatavuudessa suuria eroja
- Sote-muutosten vaikutus tavoittamiseen?

Huumeiden käyttö Suomessa

- Huumeiden ongelmakäyttäjiä noin 18 400-30 200 (v.2012 arvio)
- Suomessa vähintään 16 000 pistämällä huumeita käyttävää
- Yleisimmin käytetyt huumausaineet: kannabis, buprenorfiini, amfetamiini. Metamfetamiini kasvussa.
- Hiv: vain yksittäisiä IV-peräisiä tartuntoja viime vuosina
- Vuonna 1999 IV-peräisiä hiv-tapauksia 85
- Hiv:n esiintyvyys huumeita käyttävillä noin 1%
- Hepatiitti C: noin 1200 tapausta vuosittain
- HCV:n esiintyvyys huumeita käyttävillä noin 70%
- Noin 150 huumemyrkytyskuolemaa vuosittain
- Huumerattijuopumukset kasvussa: vuonna 2016 noin 5000 tapausta.

Terveysneuvonnan 10-vuotiskatsaus

1) Huumeiden käyttäjien sosiaali- ja terveysneuvontatyö Suomessa 2008–2016
– tilanne indikaattorien valossa

2) Huumeiden käyttäjien sosiaali- ja terveysneuvontatoiminnan hyvät käytännöt

- järjestämisen hyvät käytännöt - päättäjät

- toteuttamisen hyvät käytännöt - toteuttajat

3) Apteekit terveysneuvonnan toteuttajina

Julkaistaan loppuvuonna 2017

Hyvät käytännöt muistilistana huomioitavista toiminnoista

Toimenpiteiden yhdistely paikalliseen kontekstiin sopivaksi paketiksi

Tärkeintä, että toimet olisivat riittävät ja vastaisivat todelliseen tarpeeseen

10-vuotiskatsaus – Miksi?

- THL:n indikaattoritieto on hyvä saada julkaistua ja käyttöön
- Apteekkien rooli tartuntatautien ehkäisyssä
- Valtioneuvoston periaatepäätös toimenpideohjelmasta huumausaineiden käytön ja sen aiheuttamien haittojen vähentämiseksi 2012–2015. Toimenpide nro.11: **Varmistetaan huumausaineiden käyttäjien terveysneuvontatyön kattavuus ja laatu**
- Uusi syy 10-vuotiskatsaukselle:
- SOTE:n myötä palveluiden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille 2020
- On mielekästä antaa **tietoa terveysneuvonnasta ja sen sisällöistä** avaamalla taustalla vaikuttavia syitä ja käsitteitä sekä esittelemällä konkreettisia toimintoja

Taustalla kansainvälinen, tutkimuksiin perustuva ECDC:n ja EMCDDA:n suositus

ECDC & EMCDDA

joint guidance

Seven interventions, one aim: no infections

- Comprehensive Guidance document
  - Based on evidence and fully referenced
- Two part evidence assessment
  1. Needle and syringe programmes and other interventions for preventing hepatitis C, HIV and injecting risk behaviour
  2. Drug treatment for preventing hepatitis C, HIV and injecting risk behaviour

INJECTION EQUIPMENT

VACCINATION

DRUG DEPENDENCE TREATMENT:

TESTING

INFECTIOUS DISEASE TREATMENT

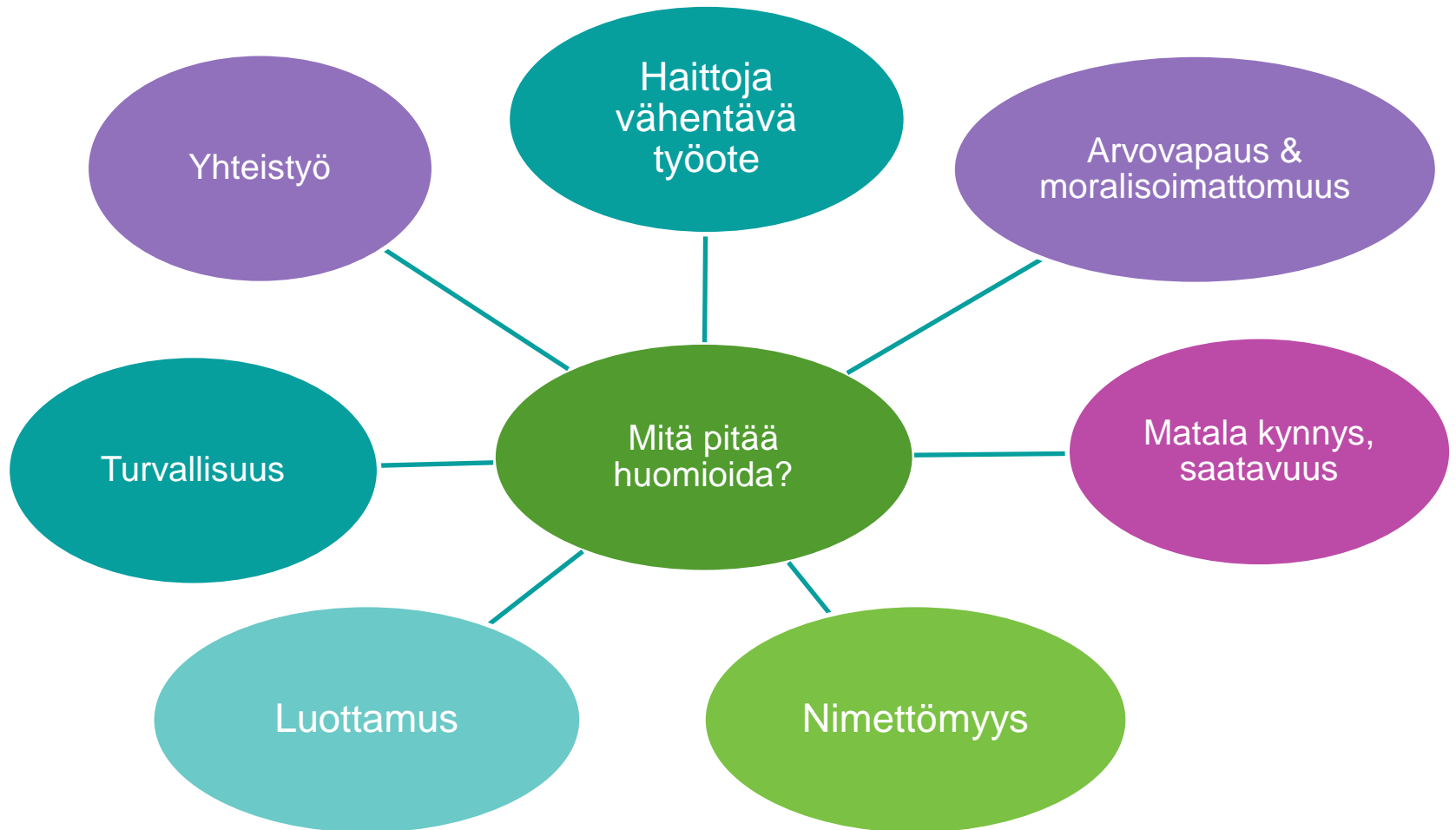
HEALTH PROMOTION

TARGETED DELIVERY OF SERVICES

Suomessa kaikki 7 toimenpidettä käytössä

Tarvitaan kuitenkin kansallinen checklist toiminnoista

Toiminnan periaatteita

Toimintaa suunniteltaessa tai kehitettäessä otetaan huomioon

Tartuntatautien ehkäisyyn näkökulmasta varmistaa ainakin nämä:

Ruiskut ja neulat

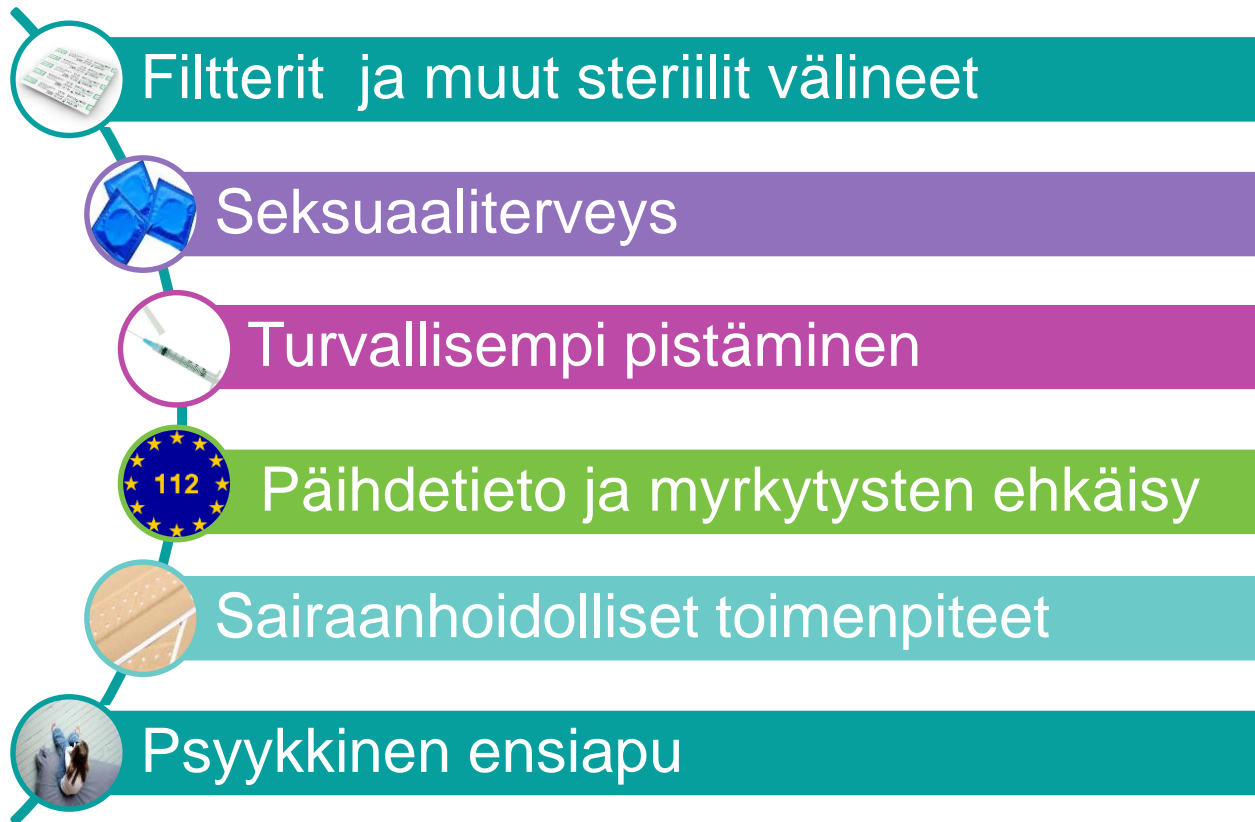

Testit

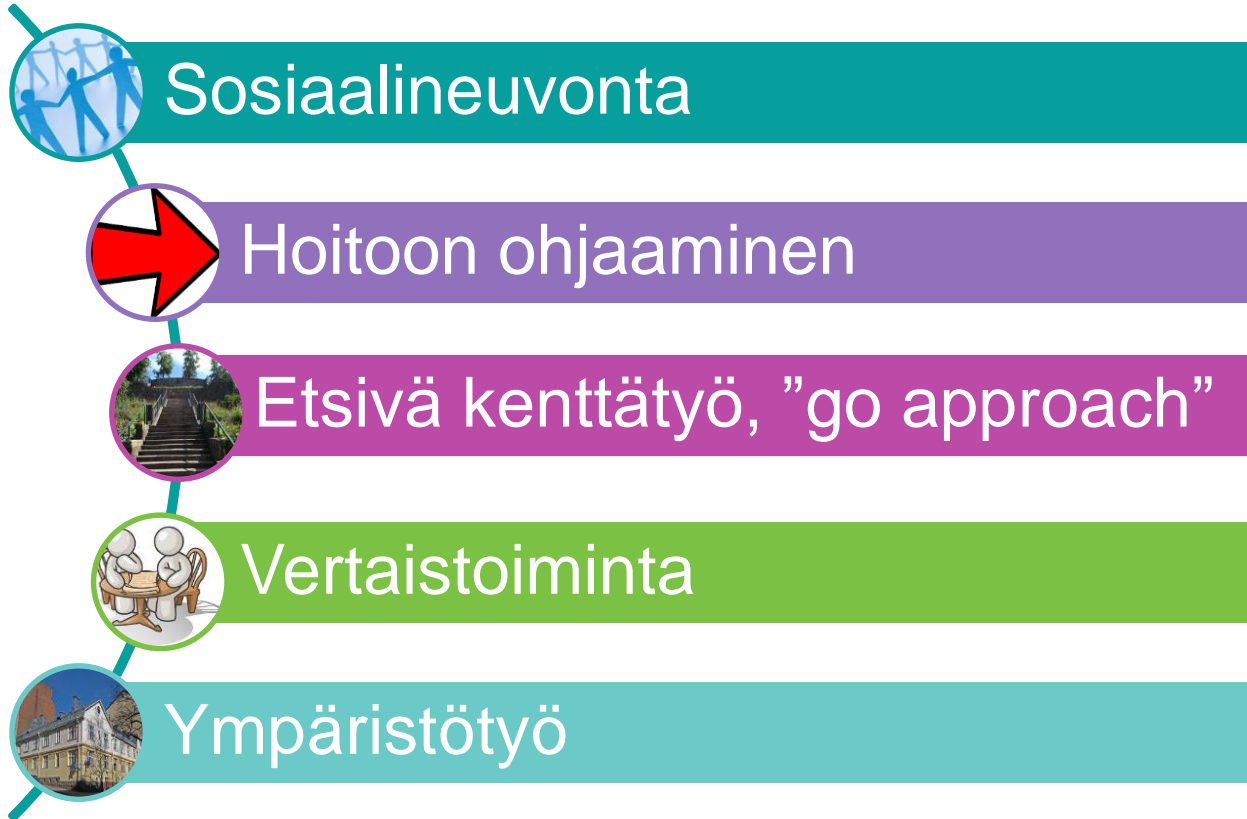

Rokotukset

Terveyshaittojen ehkäisyn näkökulmasta varmistaa nämä + neuvonta:

Palvelussa olisi hyvä huomioida myös:

Lopuksi: Terveysneuvonnan kehittäminen

- Mitä Suomessa ja paikallisesti tapahtuu?
- Mikä on tilanne nyt ja miten toimintaa pitäisi kehittää?
- Miten tehostaa testaamista?
- Uudet aineet, kuten erittäin toksiset muuntofentanyylit
- Uudet asiakasryhmät, kuten maahanmuuttajat
- Millainen piste toimisi parhaiten juuri TEILLÄ?
- Mitkä palvelut on järkevää ottaa pisteeseen?
- Resursoikaa järkevästi!
- Tehkää yhteistyötä!
- Osallistakaa asiakkaat toimintaan!